

ת"פ 41730/03/15 - מדינת ישראל נגד מ ט

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"פ 41730-03-15 מדינת ישראל נ' ט (עציר)
בפני כב' השופטת ניצה מימון שעשוע

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

מ ט (עציר)

הנאשם

הכרעת דין

בעניינו של הנאשם התקבלה חו"ד פסיכיאטרית אשר קובעת כי הנאשם.. סובל ממחלת נפש של סכיזופרניה מנעוריו, נמצא במצב פסיכוטי כרוני עם הפרעה קשה במהלך החשיבה, ליקוי אפקטיבי, קוגניטיבי ותפקודי, ופגיעה בכושר השיפוט. נקבע כי בעת ביצוע העבירות המיוחסות לו - שתי עבירות איומים כלפי מתפללים בבית הכנסת בו הוא מבקר ועבירת איומים נוספת על הנוכחים באולם בית המשפט בעת דיון בעניינו - היה שרוי במצב פסיכוטי, לא יכול היה להבדיל בין טוב ורע ולא הבין את משמעות מעשיו. במצבו הנוכחי, אינו מסוגל לעקוב אחרי הליכי המשפט, ואינו כשיר לעמוד לדין.

הומלץ על טיפול במחלקה פסיכיאטרית במסגרת צו אשפוז.

המדובר איפוא באי כשירות מהותית ודיונית.

ב"כ הנאשם עתרה לזכות את הנאשם, בהסתמך על סעיף 34.ח. לחוק העונשין ורע"פ 2675/13 **וחנון**, ואילו המאשימה התנגדה לכך ועתרה להפסיק את ההליכים לפי סעיף 170 לחסד"פ, בהסתמך על רע"פ 9078/09 **פלוני נ' מ"י**.

לטענת המאשימה, מאחר שהנאשם אינו כשיר לעמוד לדין, לא ניתן לקבל את תשובתו לכתב האישום כדי לברר ולקבוע אם ביצע את העבירה, ועל כן לא ניתן לקבוע בהתאם לסעיף 34.ח. לחה"ע כי הוא ביצע את העבירה אך זכאי מחמת הגנת אי השפיות. לטענתה, הלכת **וחנון** חלה אך במקרים בהם היסוד העובדתי של העבירה הוכח כדבעי (בין בדרך של שמיעת הראיות, ובין ע"י קבלת הודאת הנאשם, במקרים בהם הוא כשיר דיונית למסור תגובתו לאישום). במקרים בהם

אין בידי בית המשפט, בשלב המקדמי של הדיון, לקבל את תשובת הנאשם לאישום מחמת אי כשירותו הדיונית, אין לזכותו אלא יש להפסיק את ההליכים נגדו.

אכן, בעניין פלוני נפסק מפי כב' השופט עמית:

"הגיונם של דברים, שכאשר נאשם לא מסוגל לעמוד לדיון, ההליך כנגדו מופסק וממילא לא מתאפשר לבית המשפט לקבוע כי לא היה אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה. ודוק: בית המשפט הוא הקובע אם נאשם היה אחראי למעשיו, ולכן, לא סגי בחוות דעת פסיכיאטרית הקובעת כי הנאשם לא היה אחראי למעשיו, כמו במקרה שבפנינו. חוות דעת פסיכיאטרית לגבי מצבו הנפשי של הנאשם בעת ביצוע העבירה היא אך ראייה אחת, מני מספר ראיות המובאות בפני בית המשפט לצורך קביעת אחריות הפלילית של הנאשם בעת ביצוע העבירה. הן ההגנה והן התביעה רשאיות לחקור את נותן חוות הדעת ולנסות לקעקע את ממצאיה, אך חוות הדעת אינה ראייה קונקלוסיבית שאין בלתה. הפוסק האחרון בשאלות העובדתיות-משפטיות הוא בית המשפט, ועליו לקבוע אם הנאשם עומד בתנאי הפטור של סעיף 34 לחוק העונשין, באשר הגדרת אי השפיות היא משפטית ולא רפואית, ומחלת נפש במובן הרפואי-פסיכיאטרי של המילה, אינה בהכרח מחלת נפש המקימה סייג לאחריות הפלילית. לכן, ההכרעה בשאלה אם הנאשם נושא באחריות פלילית אם לאו מסורה היא לבית המשפט ולא לאנשי בריאות-הנפש (השוו: ע"פ 870/80 לדאני נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(1) 29 (1981); ע"פ 476/81 אייזנברג נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(1) 819 (1983); רע"פ 2111/93 אבנרי נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(5) 133 (1994); עניין פלוני, בעמ' 311).

לכן, במצב הדברים הרגיל, כאשר ההליך נפסק בעקבות אי מסוגלותו של הנאשם לעמוד לדיון, ממילא לא מתבררת השאלה אם הנאשם פטור מאחריות פלילית בשל מצבו הנפשי בעת ביצוע העבירה. שאלה זו יכול ותתברר אם וכאשר יחודש ההליך כנגד הנאשם, לאחר שמצבו ישתפר והוא יהיה מסוגל לעמוד לדיון. זאת, באשר בהיעדר כשירות דיונית של הנאשם לעמוד לדיון, לא יהא זה צודק ולא יהא זה יעיל לנהל הליך פלילי כנגד מי שאינו מסוגל להבין את מהותו של ההליך (השוו ע"פ 7924/07 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 53 לפסק דינו של השופט דנציגר ([פורסם בנבו], 5.5.2008)). ובקיצור, במצב הדברים הרגיל, כאשר הליך פלילי מופסק בשל חוסר מסוגלות של הנאשם לעמוד לדיון, הפסקת ההליך מביאה מיניה וביה להפסקת בירור השאלה אם הנאשם היה חסר יכולת הבנה או יכולת בחירה על פי סעיף 34 לחוק העונשין." (ההדגשות שלי - נ.מ.ש.)

מהלכה זו עולה, לכאורה, כי מאחר ששאלת ביצוע המעשים נשוא כתב האישום לא התבררה בבית המשפט, עקב אי כשירותו של הנאשם לעמוד לדיון ולמסור הודאה בכתב האישום באופן שיחייב אותו, וכן לא ביקשה ההגנה לברר בראיות את אשמתו, כפי שהיא רשאית לעשות לפי סעיף 170(א) לחסד"פ, הרי שלא מתקיים התנאי המקדמי להחלת סעיף 34. לחה"ע, לפיו "לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה...". משלא ניתן לקבוע משפטית, בשלב זה, אם הנאשם ביצע את המעשים המיוחסים לו בכתב האישום, ולא התבקשה שמיעת הראיות לצורך בירור עובדתי זה, הרי שלא ניתן להחיל את סעיף 34. ח. ולקבוע כי הנאשם ביצע את המעשים אך הוא זכאי מחמת אי השפיות.

ברם, ברע"פ 2675/13 מ"י נ' וחנן נקבעה הלכה חדשה, לפיה גם כאשר נקבע בערכאת הערעור כי הנאשם זכאי מחמת הספק, לגופו של עניין ולאחר שמיעת הראיות, הרי שמעת שניתנה (בשלב מאוחר יותר של המשפט) חוות דעת

פסיכיאטרית הקובעת כי אינו נושא באחריות פלילית למעשים נשוא כתב האישום עקב מחלת נפש, וחוות דעת זו מקובלת על שני הצדדים ואינה שנויה במחלוקת, הרי שעל בית המשפט לזכות את הנאשם **זיכוי מלא מחמת הגנת אי השפיות** בסעיף 34.ח., כאשר בית המשפט העליון חידש הלכה וקבע כי את המונח "לאו בר עונשין" באותו סעיף יש לקרוא כזיכוי מלא, בניגוד להלכה הקודמת שנקבעה בע"פ 2947/00 **מאיר נ' מ"י**.

היינו, בניגוד להלכת **פלוני** בה נקבע כי נדרשת הוכחת ביצוע המעשה לצורך הקמת הגנת אי השפיות, הרי שבהלכת **וחנון**, שהיא המאוחרת יותר והמחייבת את כל הערכאות, נקבע כי למרות שביצוע מעשה העבירה ע"י הנאשם **לא נקבע** בערכאות הקודמות (אלא להפך - **הוא זוכה בערעור מחמת הספק, לגופו של עניין, וקביעה זו לא שונתה ברע"פ**), הרי שמשקיים בחוות הדעת הפסיכיאטרית ממצא שאינו שנוי במחלוקת, בדבר העדר אחריות פלילית למעשים המיוחסים בכתב האישום עקב מחלת נפש, יש לזכותו זיכוי מלא.

אין נפקא מינה בכך שהוגשה בקשה לדיון נוסף בהלכת **וחנון**. כל עוד לא שונתה הלכה זו, היא שרירה ומחייבת.

לפיכך, מאחר שמוסכם על הצדדים, ומשכנע אף אותי למקרא חוות הדעת הפסיכיאטרית וכתב האישום, כי קיים במקרה דנן סייג של אי שפיות הדעת לאחריות הנאשם בפלילים, לפי סעיף 34. ח. לחוק העונשין, אני מורה על זיכוי של הנאשם.

כמו כן, בהתאם לחווה"ד הפסיכיאטרית ממנה עולה הענות לקויה של הנאשם לטיפול התרופתי הניתן לו, ולאור הסיכון הציבורי הכרוך במצבו, אני נותנת צו אשפוז על פי סעיף 15(ב) לחוק הטיפול בחולי נפש, תשנ"א - 1991.

ניתנה היום, ט"ז אייר תשע"ה, 05 מאי 2015, במעמד הצדדים.